

Aan de leden van de gemeenteraad

Postbus 5
2970 AA Bleskensgraaf
T 14 0184
www.gemeentemolenwaard.nl

Zaaknummer: 476173 **Datum:** 11 november 2015
Portefeuillehouder: burgemeester D.R. (Dirk) van der Borg **Bijlage:** 1
Onderwerp: Consultatie over voorgenomen
collegebesluit verlenging crisisnoodopvang
vluchtelingen te Bleskensgraaf

Geachte leden van de raad,

Bij besluit van heden spraken wij het voornemen uit de termijn voor crisisnoodopvang van vluchtelingen in de huidige locatie te Bleskensgraaf te verlengen met in totaal 8 weken. Voor de argumentatie verwijzen wij korthedshalve naar het aan deze collegebrief gehechte collegevoorstel. Aanvullend op het voorstel melden wij inmiddels een concreet verzoek van het COA te hebben ontvangen voor verlenging van de crisisnoodopvang.

Graag consulteren wij u en de inwoners van Bleskensgraaf over dit voorgenomen besluit. Met het raadspresidium is afgestemd dat dit kan gebeuren tijdens een extra openbare raadsvergadering op 18 november a.s., waarbij in het bijzonder de inwoners van Bleskensgraaf gelegenheid tot inspreken is gegeven.

Als gevraagd besluit stellen wij u voor:

De gemeenteraad van Molenwaard - gehoord de inwoners van Bleskensgraaf bij inspreekmoment tijdens de openbare raadsvergadering van 18 november 2015 - besluit het college te adviseren daadwerkelijk over te gaan tot verlenging van de crisisnoodopvang vluchtelingen te Bleskensgraaf met in totaal 8 weken (tot 21 januari 2016), onder de voorwaarden:

- a. dat het COA een zodanige vergoeding geeft dat de lasten voor de gemeente tot het uiterste minimum worden beperkt en/of via de regio Zuid-Holland Zuid via een verdeelsleutel door de regio wordt bijgedragen aan de kosten;*
- b. dat in elk geval de ambtelijke begeleiding kan worden vervangen door externe begeleiding, waarbij de algehele coördinatie wél in handen van de gemeente Molenwaard blijft;*
- c. dat de wens richting het COA wordt geuit dat in geval van verlenging de huidige groep bewoners in Bleskensgraaf kan blijven;*
- d. dat aan de eisen aan binnenklimaat en brandveilig gebruik van de locatie tegemoet wordt gekomen.*

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Molenwaard,
de secretaris de burgemeester

N. van Ameijde-Poortman MBA

D.R. van der Borg

Ambtelijke toelichting / voorstel aan het college

Zaaknummer : 476173
Steller : Nanette van Ameijde-Poortman
Portefeuillehouder : burgemeester D.R. (Dirk) van der Borg

Onderwerp : Verlenging crisisnoodopvang vluchtelingen te Bleskensgraaf

Gevraagd besluit:

Het college van Molenwaard besluit:

1. de inwoners van Bleskensgraaf en de gemeenteraad te raadplegen over zijn voorgenomen besluit om de termijn voor crisisnoodopvang van vluchtelingen in de huidige locatie te Bleskensgraaf te verlengen met in totaal 8 weken:
 - a. indien het COA daartoe verzoekt;
 - b. onder voorwaarde dat het COA een zodanige vergoeding geeft dat de lasten voor de gemeente tot het uiterste minimum worden beperkt en/of via de regio Zuid-Holland Zuid via een verdeelsleutel door de regio wordt bijgedragen aan de kosten;
 - c. indien in elk geval de ambtelijke begeleiding kan worden vervangen door externe begeleiding, waarbij de algehele coördinatie wél in handen van de gemeente Molenwaard blijft;
 - d. mét de wens richting het COA dat in geval van verlenging dan de huidige groep bewoners in Bleskensgraaf kan blijven;
 - e. onder voorbehoud van eisen aan binnenklimaat en brandveilig gebruik van de locatie;
2. na een positieve uitkomst van deze consultatie over te gaan tot daadwerkelijke verlenging van de crisisnoodopvang vluchtelingen te Bleskensgraaf met in totaal 8 weken (tot 21 januari 2016).

Inleiding

Aanleiding

- Op 29 oktober jongstleden is op de locatie Melkweg 16a te Bleskensgraaf een crisisnoodopvang voor vluchtelingen van start gegaan. Deze opvang is bedoeld voor een periode van 4 weken en eindigt daarmee op 26 november a.s. Het college besloot hiertoe op 22 oktober jl. na consultatie van de gemeenteraad. Crisisnoodopvang vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de gemeente
- Er worden in onze omgeving vragen gesteld over wat er gaat gebeuren met de locatie en de mensen die daar nu verblijven.
- Mogelijk zal het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) aan de gemeente Molenwaard vragen de termijn van 4 weken nog eens te verlengen.
- Zeer recent is door de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) aan een aantal gemeenten die ook over een crisisnoodopvang beschikken de vraag gesteld of deze kan worden omgezet in een noodopvanglocatie, bedoeld voor de opvang van vluchtelingen voor een periode van 6 maanden. Omdat dit een relatief dure oplossing is voor noodopvang, is aan de subregio's van ZHZ (waaronder regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden) gevraagd grotere noodopvanglocaties (minimaal 100) te realiseren. Dit om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de druk die de grote stroom vluchtelingen legt op de beschikbare capaciteit van Asielzoekerscentra (AZC's).
Voor een goed begrip: de vraag naar noodopvanglocaties in ZHZ betreft voorzieningen voor in totaal 625 vluchtelingen. In Gorinchem wordt een noodopvanglocatie voor 300 vluchtelingen ingericht per december 2015/januari 2016.
- Inmiddels hebben verschillende gemeenten in de Drechtsteden besloten hun crisisnoodopvang te verlengen.

Belang

Het belang ligt in het afwegen van enerzijds de maatschappelijke opgave om een bijdrage te leveren in de opvang van vluchtelingen in onze regio en anderzijds de belangen van de lokale bevolking en bedrijven én de financiële en organisatorische mogelijkheden van de gemeente Molenwaard, waarbij de continuïteit van de reguliere dienstverlening en het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen ook factoren van betekenis zijn.

Centrale vraag

Welke bijdrage kan Molenwaard leveren aan de (crisis)noodopvang van vluchtelingen?

Deelvragen zijn:

- Wat is het meest wenselijke scenario na 26 november a.s. voor de crisisnoodopvanglocatie te Bleskensgraaf?
- Wilt u medewerking verlenen aan het realiseren van kleinere of grotere noodopvanglocaties in onze gemeente en/of regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden en zo ja, onder welke voorwaarden?

Kader

Op dit onderdeel is de gemeente autonoom te besluiten.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Een vorm van (crisis)noodopvang van vluchtelingen die maatschappelijk wordt geaccepteerd en tegen aanvaardbare kosten.

Argumentatie

In dit blok wordt als eerste ingegaan op het functioneren en de kosten van de huidige crisisopvanglocatie en wat het zou betekenen als de termijn van 4 weken nog eens met 4 weken (of langer) wordt verlengd.

Vervolgens wordt in beeld gebracht wat er zou gebeuren als deze locatie wordt omgezet in een noodopvanglocatie.

Daarna wordt ingegaan op grootschalige locaties voor noodopvang.

Tenslotte trekken we een conclusie.

1. De huidige crisisnoodopvang

Functioneren van de crisisnoodopvang in Bleskensgraaf:

- De groep Eritreeërs in de locatie is een groep die op dit moment plezierig is in de omgang, maar vraagt veel aandacht dus begeleiding.
- De dagelijkse begeleiding vindt plaats door medewerkers van de gemeente Molenwaard en een externe kracht, ondersteund door beveiligers en medewerkers van het Rode Kruis en af en toe een tolk. De begeleiding verloopt nu – na twee weken – steeds beter.

Kosten en inzet voor de crisisnoodopvang:

- De kosten van deze opvanglocatie zijn ruim € 83.000 voor een periode van 4 weken (exclusief uren van betrokken medewerkers). Het COA levert een vergoeding van € 40,- per persoon per dag, totaal is dat € 33.600. Rest voor de gemeente een bedrag van ruim
- € 49.000 voor een periode van 4 weken. Inmiddels is door de VRZHZ aan het COA een dringend verzoek gedaan om de vergoeding van € 40,- naar € 110,- per dag te verhogen en wordt door de VRZHZ gewerkt aan een kostenverdeelmodel voor de regio (kosten van crisisnoodopvang worden hoofdelijk omgeslagen naar inwoneraantal).
- Op dit moment draaien 16 medewerkers van de gemeente in een rooster voor de begeleiding van de locatie, waardoor gemiddeld 70% van hun werktijd niet kan worden ingezet voor de reguliere werkzaamheden van de gemeente. Daarnaast wordt het ondersteunende actiecentrum meer dan fulltime door 3 medewerkers bezet. Nu al is duidelijk dat een en ander een behoorlijke mentale en fysieke impact heeft op de betrokken medewerkers en hun werk- en privé-omgeving.

Maatschappelijke acceptatie:

- De maatschappelijke acceptatie is ongekend snel verlopen. De Molenwaardse bevolking biedt op vrijwillige wijze tekortkomende materialen en dagbesteding aan. U heeft daar een beeld van gekregen via de nieuwsbrieven die elke dag worden uitgegeven.

2. Verlenging crisisnoodopvang

Duur van de verlenging:

- Verlenging van crisisnoodopvang geschiedt alleen indien het COA daartoe verzoekt.
- Verlenging van nog eens 4 weken betekent een verlenging tot 24 december. Verwacht wordt dat 24 december als niet-gewenst moment wordt gezien om vluchtelingen over te brengen naar een andere locatie en daarom wordt in dit scenario rekening gehouden met een langere verlenging dan tot 24 december. Mogelijk ontstaat dan de situatie dat de crisisnoodopvang voor 3 maanden openblijft, bijna vergelijkbaar met noodopvang.

Kosten en inzet ten behoeve van begeleiding:

- Verlenging brengt met zich mee dat de kosten voor de gemeente Molenwaard blijven doorlopen. Dat zou dan ook gelden voor de inzet van de ambtelijke organisatie. Hierboven is al geschetst wat dit in termen van kosten en inzet van de gemeentelijke medewerkers betekent. Bij een verlenging zal dit laatste zich nog sterker dan nu manifesteren: de reguliere dienstverlening en afgesproken resultaten van de gemeente komen onder grote druk te staan. Het beslag wat op niet alleen de betrokken medewerkers, maar ook de medewerkers die hun werk dan gedurende minimaal 8 weken hebben overgenomen is groter dan verantwoord wordt geacht.
- Daarom is verlenging alleen aanvaardbaar als de gemeente wordt gecompenseerd voor de kosten en de mogelijkheid heeft om professionals in te huren dan wel medewerkers van andere gemeenten in te schakelen voor de begeleiding van de locatie. Indien ingehuurd moet worden, lopen de kosten aanzienlijk op. Waar nu nog wordt gedacht aan een brutobedrag van € 83.000, moet bij het inschakelen van derden worden gedacht aan een brutobedrag van € 140.000 voor vier weken.
- Voor wat betreft de raming van € 140.000: dit brutobedrag kan nog wijzigen op basis van laatste inzichten over de daadwerkelijk benodigde inzet op de locatie, de medewerking van andere gemeenten etcetera.
- Ook bij verlenging draagt het COA bij aan de kosten. Zoals gezegd dit nog punt van onderhandeling tussen de VRZHZ en het COA. Ook regionale kostenverdeling bij verlenging is nog in bespreking.
- De locatie is/was bestemd voor kortdurende crisisopvang. Dat betekent dat er niet is geïnvesteerd in maatregelen t.a.v. binnenklimaat en brandveilig gebruik voor een groep van 30 mensen plus 4 personen begeleiding/beveiliging. Langer openhouden van deze locatie als crisisnoodopvanglocatie vergt mogelijk aanpassingen/investeringen op het gebied van binnenklimaat en brandveilig gebruik.

Maatschappelijke acceptatie:

- Bij verlenging van de crisisnoodopvang is het denkbaar dat Molenwaard daar als voorwaarde aan verbindt dat de huidige groep Eritreeërs hier blijft omdat daar inmiddels banden met de bevolking zijn ontstaan.

3. Huidige crisisnoodopvanglocatie omzetten in een kleine noodopvanglocatie

Verantwoordelijkheid voor en kosten van een noodopvanglocatie:

- Waar een crisisnoodopvang wordt ingericht en begeleid onder verantwoordelijkheid en (deels) op kosten van de gemeente, wordt een noodopvanglocatie ingericht en begeleid onder auspiciën en kosten van het COA. Daar heeft de gemeente geen kosten aan, met uitzondering van de kosten voor de zorg van de omgeving (denk aan aanpassing en onderhoud openbare ruimte, communicatie).
- Het COA geeft de gemeente een vergoeding van € 18,20 per vluchteling per maand. Dit geldt voor de grotere noodopvanglocaties; voor kleine locaties, zoals de onze, zal het COA een beroep doen op de middelen en mensen van de gemeente. Gedacht moet dan worden aan eenzelfde brutobedrag als bij verlenging.
- De locatie is/was bestemd voor kortdurende crisisopvang. Dat betekent dat er niet is geïnvesteerd in maatregelen t.a.v. binnenklimaat en brandveilig gebruik voor een groep van 30 mensen plus 4 personen begeleiding/beveiliging. Langer openhouden van deze locatie als crisisnoodopvanglocatie vergt naar alle verwachting aanpassingen/investeringen op het gebied van binnenklimaat en brandveilig gebruik.
- Het COA beoordeelt potentiële locaties voor noodopvang.

Begeleiding op de noodopvanglocatie:

- Een noodopvanglocatie is bedoeld voor de duur van 6 maanden. Zoals hierboven aangegeven zal het COA bij een kleine locatie een beroep doen op de inzet van medewerkers van de gemeente en vrijwilligers. Het is niet realistisch te veronderstellen dat deze locatie gedurende dat half jaar wordt begeleid door medewerkers van de gemeente. Dit doet een niet aanvaardbare aanslag op de dienstverlening aan onze burgers en aan het realiseren van de doelstellingen van de raad. Een mogelijke optie is begeleiding door ingehuurde professionals met ondersteuning van vrijwilligers.

Maatschappelijke acceptatie:

- Bij omzetting van de crisisnoodopvanglocatie in een noodopvanglocatie is het denkbaar dat Molenwaard daar als voorwaarde aan verbindt dat de huidige groep Eritreeërs hier blijft omdat daar inmiddels banden met de bevolking zijn ontstaan.
- De verwachting is dat de lokale gemeenschap zich zal willen inzetten voor de vluchtelingen die in deze noodopvanglocatie verblijven, zeker als het de groep is die hier nu verblijft.

4. Grootschalige noodopvanglocatie in Molenwaard of regio

- Het is evident dat grootschalige opvanglocaties kostenefficiënter kunnen opereren.
- Grootschalige noodopvanglocaties worden begeleid door het COA (zie hierboven), gemeente zorgt voor omgeving en communicatie en ontvangt € 18,20 per maand per vluchteling.
- Niet alleen in Molenwaard, maar in heel Nederland is de toon van het debat fel als er gesproken wordt over grootschalige opvang. Uit de gesprekken, die de afgelopen weken in Molenwaard zijn gevoerd, is gebleken dat vormen van kleinschalige opname van vluchtelingen dan wel vergunninghouders in Molenwaard op draagvlak kunnen rekenen. Dit betekent dat grootschalige opvang in Molenwaard niet in de rede ligt.
- Een grootschalige opvanglocatie wordt gerealiseerd in Gorinchem, voor 300 vluchtelingen. Deze is operationeel vanaf december/januari. In de regio ZHZ moet dan nog voor meer dan 300 personen een of meer grootschalige (100 of meer personen) noodopvanglocaties moeten komen. Gezien de samenstelling van de gemeenten in onze regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden en het feit dat Gorinchem al 300 plaatsen 'levert' maakt dat Alblasserwaard-Vijfheerenlanden al in een behoorlijke mate in noodopvang voorziet en af wil zien van verdere grootschalige noodopvanglocaties.

5. Conclusie

- Gezien de maatschappelijke acceptatie, de kosten van opvang, het beslag op de ambtelijke organisatie en de reguliere dienstverlening, en de humane factor is vanuit Molenwaards gezichtspunt het meeste wenselijke scenario de huidige crisisopvanglocatie om te zetten naar een kleinschalige noodopvanglocatie, indien aan de voorwaarden voor brandveilig gebruik en binnenklimaat wordt voldaan.
- Echter wel onder de voorwaarde dat het COA deze locatie goedkeurt en verantwoordelijk is voor deze locatie, dus ook voor de kosten en voor de begeleiding. Daarnaast kan een voorwaarde zijn dat de huidige groep Eritreeërs hier blijft.
- Naar verwachting zal het COA niet instemmen met een kleinschalige noodopvang, vanwege de relatief hoge kosten t.o.v. een grootschaliger noodopvang.
- Dan resteert de keuze:
 - huidige crisisnoodopvanglocatie sluiten;
 - huidige crisisnoodopvanglocatie langer open houden.
- Mocht gekozen worden voor het langer open houden van de crisisnoodopvanglocatie, dan kan dat, gezien de kosten en het tijdsbeslag op de ambtelijke organisatie alleen indien:
 - COA de vergoeding verhoogt en/of via de regio Zuid-Holland Zuid de kosten worden verdeeld
 - de gemeente in staat wordt gesteld de begeleiding te laten plaatsvinden door niet-medewerkers van de gemeente Molenwaard.
- Indien niet aan de voorwaarden wordt voldaan, is het fallback-scenario het sluiten van de huidige locatie per 26/11.

Maatschappelijk draagvlak

Bij zowel het verlengen van de crisishulpopvang als het omzetten in een langduriger noodopvang dient het maatschappelijk draagvlak in Bleskensgraaf te worden gepeild. Zoals afgestemd met het raadspresidium wordt dit gedaan tijdens een extra raadsvergadering op 18 november a.s. over dit onderwerp.

Financiële consequenties

- De kosten van noodopvang bedragen € 140.000,- per 4 weken op een kleinschalige locatie als alle kosten voor de gemeente komen. De vergoeding van het COA is € 18,20 per vluchteling per maand.
- De netto kosten (na aftrek van vergoeding COA van € 40,-/dag) van 4 weken crisisopvang exclusief ambtelijke uren zijn ruim € 49.000 * en inclusief ambtelijk uren (of inhuur van anderen) ruim € 100.000*. Op dit moment wordt met het COA gesproken over een verhoging van de vergoeding en met de VRZHZ over een kostenverdeelmodel. Inschatting is dat beide trajecten niet op zeer korte termijn tot duidelijkheid leiden.
- De eerste periode van 4 weken kost netto ruim € 49.000.
- De tweede periode van 4 weken kost netto € 100.000, idem
- Indien het COA en/of de regio niet meedoen in de dekking van de kosten, komen de ongedekte kosten ten laste van de algemene reserve van Molenwaard.

* schatting op dit moment op basis van:

- Begroting 1^e periode crisishulpopvang in Molenwaard
- Begeleiding door twee medewerkers en een beveiliging.
- Exclusief de eventuele kosten van voldoen aan eisen voor binnenklimaat en brandveilig gebruik.

Op basis van de laatste inzichten over inzet van de begeleiding en de vergoeding van het COA kunnen de raming van kosten en opbrengsten nog wijzigen. Hierover wordt u geïnformeerd.

Communicatie van het besluit

- Bedrijven en omwonenden rond het terrein rond Melkweg 16a zijn uiterlijk donderdag 12 november geïnformeerd over het voornemen tot verlenging.
- De interne organisatie wordt 12 november geïnformeerd.
- Inwoners van Bleskensgraaf worden op 12 november geïnformeerd over dit voorgenomen besluit en uitgenodigd de openbare raadsvergadering op 18 november bij te wonen en daar hun opinie kenbaar te maken.
- De pers wordt uitgenodigd voor de raadsvergadering.
- Na de raadsvergadering wordt een persbericht naar buiten gebracht.

Realisatie van het besluit

- Binnenklimaat en brandveilig gebruik locatie toetsen, eventueel gebouw aanpassen
- Overdracht regelen van ambtelijke begeleidingsploeg naar externe(n).